

Heide

Op de grote stille heide...

Grote vlaktes, vaak dicht bij bos, met struikjes die er bijna het hele jaar dor en bruin uitzien. Behalve in augustus en september, omdat ze dan helemaal paars zijn van de bloemen; heidegebieden.

Arme grond

De grond waar de hei op groeit is eigenlijk helemaal niet zo goed. Er zitten maar weinig voedingsstoffen in. We noemen dat arme grond. Heideplanten kunnen daar juist héél goed tegen.

Hoe is de hei ontstaan?

Lang geleden gingen mensen stukken grond gebruiken om gewassen op te verbouwen voor hun voedsel. Omdat die gewassen alle voedingsstoffen uit de grond gebruikten raakte de grond uitgeput. De gebieden werden kaler en dat gaf heideplanten de kans om te gaan groeien.

Op de heidevelden die zo ontstonden, gingen boeren schapen houden. Die aten al het groen, gras en de jonge boompjes, tussen de heidestruikjes vandaan. De heideplantjes lieten ze echter met rust. En zo bleef de grond arm en dus geschikt voor hei. De heideplantjes bleven groeien en de hei breidde zich uit.

Plaggen

Stukken heidegebieden werden gebruikt om af te plaggen. Plaggen zijn stukken los gestoken aarde, met de sterke wortels van de heideplanten daar nog doorheen. Van plaggen werden plaggenhutten gemaakt, waar mensen in konden wonen.

Maar nog belangrijker was dat die plaggen werden gedroogd, verkruimeld en over de bodem van de schapenstal uitgestrooid. Die strooisellaag raakte dan vermengd met schapenpoep, die de schapen er tijdens hun verblijf in de stal achterlieten. De plaggen vermengd met uitwerpselen werden gebruikt als mest voor de stukken landbouwgrond, zodat de bouwgrond vruchtbaar bleef.

Plaggenbemesting raakte in onbruik, toen kunstmest werd uitgevonden. Daarom werden de heidevelden vanaf dat moment minder goed bijgehouden. De schapen verdwenen voor lange tijd uit beeld, maar daardoor verdwenen de heidegebieden. Er groeiden weer grassen en bomen tussen de heideplanten en als we die daar laten groeien, wordt de grond vruchtbaarder en dus steeds ongeschikter voor heide. Er ontstaat dan weer gewoon bos.

Daarom zijn boswachters en natuurorganisaties tegenwoordig de heidegebieden opnieuw gaan beheren. Met goed bijhouden blijft de heide in stand en zijn de dieren en planten die juist goed thuis zijn op de heidegebieden, gered. Die dreigden namelijk met uitsterven bedreigd te raken.

Droge en natte hei

Er zijn twee soorten heidevelden, droge en natte. De natte hei heeft veel waterpartijen. Daar groeien ook andere planten die graag in moerassig gebied staan. De heide die je aantreft op natte stukken is dopheide.

Op de droge hei lopen vaak schapen of runderen die de hei afgrazen. De heideplantjes daar heten struikheide.

Andere planten op de heide

Andere planten die je op de droge hei aantreft zijn duivelsnaaigaren, jeneverbes, berk en vliegden. Op de natte hei kun je buiten dopheide veenpluis en klokjesgentiaan heel soms de zeldzame zonedauw vinden. Het pijpenstrootje, een stugge grassoort vind je zowel in de natte als de droge heidegebieden.

Heidebewoners

Op en rond de heidevelden leven veel dieren, maar je ziet ze meestal niet. De dieren kunnen zich er heel goed schuilhouden. Denk bijvoorbeeld aan de verschillende soorten slangen, hagedissen, padden en het heikikkertje. In de zomer

hoor je vaak leeuweriken zingen, die hoog in de lucht hun lied ten beste brengen. Ook heidevlinders en libellen fladderen er rond. Boomvalkjes zitten de vliegende insecten weer achterna. Dat zijn malse hapjes voor ze.

Op heidevelden waar schapen lopen en hun keutels laten vallen, hebben ook mestkevers een goed leven. Zij gebruiken de keutels als kraamkamers voor hun larven.

Dieren die wel overduidelijk aanwezig zijn in heidegebieden zijn konijnen. Zowel hun holletjes en keutels als hun vrolijke gehuppel zijn er regelmatig te zien.

